

Jeg bør, da nogle Uttringer bragte mig til at gjøre denne Bemærkning, dog maaskee med saa Ord bringe denne Anmærkning i Samklang med min Afstemning heri Salen. Jeg maa da paa den anden Side ansee det for en aldeles vilblevende Talemaade, naar man i den senere Tid saa ofte har betegnet den paatænkte Statsordning som et Forsøg, som et Forsøg, der maatte, eller burde gjøres. Det var et Udtryk, som ogsaa idag brugtes af den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. A. Hansen). Det kan meget gerne være, at den ene Form snart vil fortrænge den anden, men det vil upaatvivlelig Dag for Dag steds blive vanskeliggere at blive Herre over den engang indslagne Retning, og jeg troer, at denne Retning nu væsentligen finder en Afgjørelse ved denne Afstemning, hvorfor der ogsaa er god Grund for Enhver til at vide sig saa sikret som muligt, førend han stemmer i dette Spørgsmaal. Hvad den hele, forhen ukjendte Maade angaaer, hvorpaa man nu tilsigter at fastsætte Forholdet mellem de tydske og danske Lande, da maa jeg tilstaae, at den Retning, hvori den paatænkte Statsordning fører os, synes mig ikke mindre mislig, end om nu foreløbigen Sagen standses. Jeg troer ingenlunde at overse de store Farer og Betæneligheder, der ville være forbundne hermed; men for mig stiller det sig saaledes, at disse samme Farer og Betæneligheder senere ville komme igjen, kun i en anden Skikkelse, og paa et mere fremrykket Stadium. Jeg troer overhovedet, at det ligger i Sagens Natur og ikke i noget som helst nok saa agtet Ministeriums Hænder, at, naar en Fællesforfatning, der omfatter tydske Forbundslande, skal sammenflittes med Danmarks Riges Grundlov, saa maa det gamle Skriftens Ord faae Bekræftelse, at man ikke sætter en Klud af et nyt Klæde paa et gammelt Klædebon, ellers river baade det nye det gamle sønder, og Kluden af det nye stikker sig ikke paa det gamle. Men dersom det dog maaskee laa i Forholdenes Udvikling saaledes, som denne nu er kommen, at vi nogen Tid maatte undvære en virkelig fri, constitutionel Forfatning i hine Lande; dersom det maaskee var bleven en Nødvendighed, at ikke blot den ene Nation, men at begge Nationer maatte

funde sig og betænke det Dylevende, forinden en ny, livskraftig Organisation kunde fremkomme, saa forekommer det mig i al Fald ikke uheldigere, om dette skete strax, end om det først indtraadte paa et senere Stadium, hvor Mindet om det danske Riges gamle Ret ligeoverfor Tydslands under de nye Former var blevet endnu mere fordunklet.

Der er blevet sagt fra flere Sider i denne Sal, at man i ethvert Tilfælde kunde holde alle Betæneligheder tilbage, indtil Spørgsmaalet forelaa, om denne Grundlovsforandring overhovedet skulde træde i Kraft. Med den ærede Rigsdagsmand for Ddense Amts 2den Valgkreds (Grundtvig) troer jeg, at denne Betragtningssmaade er falsk, og allerhelst for den, der ikke staaer saaledes stille, som den ærede Rigsdagsmand for Holbø Amt 2den Valgkreds (Tscherning), der i det forrige eller næstforrige Møde erklærede, at det nærmest kun kom an paa det, som han kaldte det Repræsentative, der var mere værd end det Constitutionelle. Naar denne Sag gaaer igjennem, og Spørgsmaalet om dens Ikrafttræden senere forelægges, ville Tingene, som det synes mig, omtrent stille sig saaledes: paa den ene Side vil der staae dem, som nærmest fra et dansk, constitutionelt Standpunkt ville have Betæneligheder ved Fællesudkastet, og fra et saadant Standpunkt ville ønske Oplysninger eller Forklaringer af Ministeriet, dem, der enten havde ønsket et Lokammer-System eller større constitutionelle Friheder i visse Retninger, eller som kunne finde den foreslaaede Valgmaade for kunstig, dem, som beklage, at Danmarks og det danske Folks Uafhængighed af det tydske Forbund ikke synes fastsat paa en tilstrækkelig betryggende Maade, men som ikke væsentligt ville bekæmpe den vedtagne, allerede nu saa meget omtalte Valgrets Censur. Paa den anden Side vil der derimod staae dem, der fortrinnsviis ville gjøre netop denne saaledes bestemte Censur til Udgangspunkt for deres Angreb paa Fællesforfatningens Skikkelse. Jeg vil ikke dermed have sagt, at dette vil være det Gnefte, som de ville fremhæve, jeg troer gerne, at de ogsaa have Interesse for andre Friheder, men jeg antager dog, at, naar Grundlovsindskrænkningen først er givet, vil den